

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 8Co/298/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5712203819
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. František Potocký
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2014:5712203819.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Františka Potockého a členov senátu JUDr. Táni Rapčanovej a Mgr. Zuzany Hartelovej, v právnej veci navrhovateľov: 1/ E. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. XX, v rade 2/ Q. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. F. XXXX/XX, E., obaja zastúpení advokátskou kanceláriou Gallo, s.r.o. so sídlom Jilemnického 30, Martin, IČO : 367 15 352, proti odporcom: 1/ Mgr. O. E., nar. XX.XX.XXXX, 2/ A. E., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom T. XXX, T. - C., obaja zastúpení JUDr. Annou Ondrušovou, advokátkou so sídlom H. B. XXX, P. o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, v konaní o odvolaní navrhovateľov v r. 1/, 2/ proti rozsudku Okresného súdu Martin č.k. 11C/12/2012-130 zo dňa 06. marca 2014, takto

rozhodol:

rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

O trovách odvolacieho konania **r o z h o d n e** súd prvého stupňa.

o d ō v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom návrh navrhovateľov v r. 1/, 2/ o určenie neplatnosti darovacej zmluvy zamietol (výrok I.), o trovách konania si vymienil rozhodnúť do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (výrok II.). V odôvodnení uviedol, že navrhovatelia sa podaným návrhom domáhali určenia neplatnosti darovacej zmluvy uzatvorenej dňa 03.01.2011, medzi R. R., nar. XX.XX.XXXX a zomrelom XX.XX.XXXX ako darcom a odporcami v rade 1/ a 2/ ako obdarovanými, a to v časti týkajúcej sa darovaných podielov na nehnuteľnostiach zapísaných na LV XXX a LV XXXX kat. územia E.. Správa katastra Turčianske Teplice povolila vklad vlastníckeho práva odporcov rozhodnutím o vklade pod č. V 1/2011. Citujúc vykonané dôkazy a ust. § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej už len O.s.p.), § 40a a § 140 Občianskeho zákonníka (ďalej už len OZ) ďalej v odôvodnení uviedol, že skúmal naliehavý právny záujem navrhovateľov v r. 1/ a 2/ na žiadanom určení. Dospel k záveru, že naliehavý právny záujem oboch navrhovateľov preukázaný nebol. Pokiaľ ide o navrhovateľku v rade 1/, táto vystupuje v spore na strane navrhovateľov ako jediná dedička s právnym nástupníctvom účastníka napádaného právneho úkonu, teda darcu. Z opísaných skutkových okolností je zrejmé, že neplatnosť darovacej zmluvy mal spôsobiť darca a to tým, že svoj podiel neponúkol v zmysle ust. § 140 Občianskeho zákonníka druhému podielovému spoluvlastníkovi na uplatnenie jeho predkupného práva. Nakoľko by nedošlo k inému právnemu postaveniu navrhovateľky v rade 1/, naliehavý právny záujem na požadovanom určení z jej strany preukázaný nebol. Pokiaľ ide o navrhovateľa v rade 2/, okresný súd s poukazom na závery rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/249/2009 konštatoval, že ani u navrhovateľa v rade 2/ nebol preukázaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. V podrobnostiach uviedol, že i keby návrhu vo veci samej bolo vyhovené, nebol by pre navrhovateľa v rade 2/ privodený priaznivejší stav, nakoľko príslušný katastrálny úrad na podklade výroku rozsudku určujúceho neplatnosť darovacej zmluvy by zapísal vlastnícke právo na darcu, a nie na navrhovateľa v rade 2/. Následne aj v pokračujúcom dedičskom konaní, ktoré by nasledovalo po nebohom darcovi,

by tieto nehnuteľnosti nededil navrhovateľ v rade 2/, pretože nie je zákonným ani závetným dedičom. Okresný súd sa v ďalšej časti odôvodnenia, a to v zmysle predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu zo dňa 12.06.2013 sp. zn. 6Co/49/2013 zaoberal rozhodnutím príslušnej správy katastra o povolenie vkladu darovacej zmluvy. V tomto smere zistil, že dňa 03.01.2011 bol Správe katastra Turčianske Teplice doručený návrh na vklad vlastníckeho práva. Správa katastra vydala dňa 31.01.2011 rozhodnutie o prerušení konania a vyzvala účastníkov na zosúladenie znenia návrhu na vklad s darovacou zmluvou. Dňa 03.02.2011 bol návrh na vklad doplnený právnou zástupkyňou odporcov v r. 1/, 2/, dňa XX.XX..XXXX darca zomrel. Pre úplnosť okresný súd uviedol, že podpis darcu, ktorý sa nachádza na doplnení návrhu na vklad sa mu javil s najväčšou pravdepodobnosťou ako nie totožný s podpisom darcu na darovacej zmluve a na návrhu na vklad. Dňa 09.02.2011 vydala správa katastra rozhodnutie, ktorým vklad vlastníckeho práva na základe darovacej zmluvy povolila s tým, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 09.02.2011. Okresný súd na základe týchto zistení ďalej v odôvodnení rozsudku uviedol, že v katastrálnych konaniach, kde prevodca zomrie v priebehu konania o povolenie vkladu, by správa katastra mala postupovať tak, že by mala konanie prerušiť, vyčakať na právoplatné skončenie konania o dedičstve a následne konať s konkrétnymi dedičmi, alebo s okruhom potencionálnych dedičov. Správa katastra v predmetnom katastrálnom konaní tak nepostupovala, nakoľko dňa 09.02.2011 vydala rozhodnutie o povolení vkladu. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/29/2010 zo dňa 11.08.2011, pokiaľ rozhodnutie o povolení o vkladu nenadobudlo právoplatnosť za života poručiťľa, nehnuteľnosť bola v čase smrti poručiťľa v jeho vlastníctve a patrí do dedičstva po ňom. Danou problematikou sa zaoberal aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sžo 41/2008, v ktorom Najvyšší súd uviedol, že zmluva je platná po podpísaní všetkými jej účastníkmi, ak nie sú dôvody absolútnej neplatnosti. Účinnosť zmluvy nastáva súčasne so vznikom jej platnosti za predpokladu, že zákon alebo dohoda strán neustanovuje inak. Aj po smrti účastníka zmluvy trvá viazanosť prejavu vôle, takže právni nástupcovia zomrelého sú viazaní jeho prejavom vôle v zmluve. Zákonní dedičia sú však viazaní prejavom vôle poručiťľa v zmluve až do právoplatného rozhodnutia o návrhu na vklad do katastra nehnuteľností. Najvyšší súd SR vo vyššie označenom rozsudku poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/154/2010 kde sa uvádza, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťľovi. V konaniach o týchto žalobách ide o posúdenie, či poručiťľ bol v čase smrti vlastníkom veci alebo nie. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiťľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Okresný súd prihliadajúc na vyššie uvedené právne názory dospel k záveru, že ak by nebola navrhovateľka v rade 1/ súhlasila s prejavom vôle nebohého darcu darovať svoj podiel odporcom, títo by sa mohli domáhať na súde nahradenia prejavu jej vôle a to s poukazom na skutočnosť, že navrhovateľka v rade 1/ bola viazaná vôľou darcu. Naproti tomu navrhovateľka v rade 1/ by sa mohla domáhať na súde žalobou určenia, že spoluvlastnícky podiel nebohého darcu patril do dedičstva po ňom, alebo podať žalobu v zmysle ust. § 247 Občianskeho súdneho poriadku.

Okresný súd sa v ďalšej časti odôvodnenia rozsudku zaoberal otázkou, či predkupné právo navrhovateľa v r. 2/ nezaniklo z dôvodu, že o spoluvlastnícky podiel darcu nemal záujem eventuálne, že s jeho prevodom odporcom v rade 1/, 2/ súhlasil. S odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/446/2012 a 22Cdo/1599/2003 v odôvodnení uviedol, že ust. § 140 OZ je ustanovenie dispozitívne a spoluvlastníci sa môžu od neho po dohode odchýliť. Ak sa podieloví spoluvlastníci dohodnú, že každý z nich predá svoj podiel tretej osobe, nemôžu v prípade realizácie tejto dohody namietat' relatívnu neplatnosť pre porušenie predkupného práva. Dohoda spoluvlastníkov o tom, že každý z nich samostatne prevedie svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu je tiež dohodou o tom, že predkupné právo nebude uplatnené. Predkupné právo zaniká aj v prípade, že spoluvlastník o zamýšľanom predaji druhým spoluvlastníkom tretej osobe vie a dá nepochybne najavo, že o vec nemá záujem a že s predajom súhlasí. V tomto prípade ide o ústnu alebo konkludentne uzavretú dohodu o tom, že predkupné právo nebude uplatnené. Pokiaľ spoluvlastník výslovne prejaví vôľu vec nekúpiť, bolo by nadbytočne mu ju ešte ponúkať na predaj. Za takejto situácie by mohol niektorý zo spoluvlastníkov namietat' porušenie predkupného práva len v prípade, že by nepochybne boli porušené dohodnuté podmienky predaja, samozrejme za predpokladu, ak nejaké podmienky dohodnuté boli. Okresný súd s poukazom na výpoveď rodičov odporkyne v rade 2/, ktorí zotrvali na tvrdeniach, že navrhovateľ v rade 2/ sa svojho predkupného práva vzdal, keď s výpoveďou rodičov odporkyne v rade 2/ sa stotožnil, dospel k záveru, že navrhovateľ v rade 2/ sa svojho predkupného práva vzdal. Okresný súd s poukazom na všetky uvedené závery návrh navrhovateľov v rade 1/, 2/ v celom rozsahu zamietol, o trovách konania si vymienil v zmysle ust. 151 ods. 3 O.s.p. rozhodnúť po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Proti rozsudku podali odvolanie navrhovateľa, ktorí ho navrhli zmeniť a ich žalobe v celom rozsahu vyhovieť.

K otázke naliehavého právneho záujmu uviedli, že tento u navrhovateľa v r. 2/ bol v konaní preukázaný, čo je uvedené aj v uznesení Krajského súdu Žilina 8Co/49/2013 (správne 6Co/49/2013- poznámka odvolacieho súdu). Ohľadne naliehavého právneho záujmu navrhovateľky v r. 1/ uviedli, že jej právny záujem je daný z dôvodu, že podanou žalobou bráni svoje dedičské právo, čím jej postavenie je neisté. Musela by podať ďalšiu žalobu, v ktorej by žiadala určiť, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom a následne by bola potrebná aj žaloba o neplatnosť darovacej zmluvy. Nesúhlasili so záverom okresného súdu o vzdaní sa predkupného práva navrhovateľa v r. 2/ . Okresný súd vôbec nezobral do úvahy logické rozpory vo výpovedi svedkov. Podľa svedkyne U. mala byť poskytnutá odplata 1.200,- Eur, podľa svedka U. bola táto suma odovzdaná poručiťovi. To znamená, že chýba tu bezodplatnosť darovania, a preto je táto darovacia zmluva absolútne neplatná. Porušenie podmienky bezodplatnosti vyplýva i z výpovede odporcu v r. 1/ na pojednávaní dňa 13.09.2012. Výpovede svedkov U. a U. sú založené na tvrdeniach, že navrhovateľ v r. 2/ sa nestaral o darcu R. R., čokoľvek pre neho mal urobiť, žiadal za to zaplatiť, inými slovami povedané, mal byť ziskuchtivý. Len ťažko možno uveriť svedectvu, že ziskuchtivý človek sa vzdá svojho predkupného práva. Je to v rozpore s charakteristikou ziskuchtivosti. Navrhovateľ v r. 2/ popieral vzdanie sa svojho predkupného práva, týmto rozporom sa okresný súd nezaoberal. Okresný súd mal prihliadať aj na okolnosti povolenia vkladu vlastníckeho práva, zo skutkových zistení vyplýva, že vklad bol povolený na základe doplnenia návrhu urobeného okrem iných aj nebohým R. R., pričom jeho podpis mohli vyrobiť len osoby odporcov, resp. svedkovia - rodičia odporkyne v r. 2/. Ak sa tieto osoby dopustili uvedeného konania, je len veľmi ťažko uveriť, že v procese hovorili pravdu. Výpovede odporcov ako i svedecké výpovede sú zjavne účelové so snahou zabezpečiť odporcom ich nelegitímne nadobudnutie vlastníckeho práva.

Odporcovia vo vyjadrení k odvolaniu uviedli, že navrhovateľa si nesprávne vyložili tú časť uznesenia odvolacieho súdu sp. zn. 6Co/49/2013, v ktorom nebolo jednoznačne uvedené, že naliehavý právny záujem u navrhovateľa v r. 2/ je do predmetnej veci daný. Odvolací súd len vyslovil názor, že spoluvlastník má v zásade naliehavý právny záujem na určení relatívnej neplatnosti právneho úkonu avšak za predpokladu, že nie sú tu ďalšie okolnosti, ktoré bránia tomu, aby určovacia žaloba bola spôsobilým procesným nástrojom ochrany práva. Zdôraznili, že podľa zistení prvostupňového súdu navrhovateľ v r. 2/ nie je priamy ani závetný dedič po darcovi, čo znamená, že ak by aj darovacia zmluva bola neplatná, následným zápisom do katastra nehnuteľností by bol zapísaný darca, čím by nebol privedený priaznivejší stav pre navrhovateľa v r. 2/. Okresný súd preto správne vyhodnotil postavenie navrhovateľa v r. 2/ tak, že u neho naliehavý právny záujem jednoznačne absentuje. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem navrhovateľky v r. 1/ opätovne poukázali na skutočnosť, že pri relatívnej neplatnosti právneho úkonu u tejto navrhovateľky nie je splnená podmienka daná v ust. § 40a OZ, pretože nespĺňa ani jeden z taxatívne vymenovaných dôvodov v tomto zákonom ustanovení. Pokiaľ navrhovateľa vytykali okresnému súdu, že nebral do úvahy otázku povolenia vkladu vlastníckeho práva, odporcovia uviedli, že na preskúmanie zákonnosti a postupov orgánov verejnej správy sa vzťahujú ust. § 244 a nasl. O.s.p. (Správne súdnictvo). Okresný súd správne vyhodnotil otázku vzdania sa predkupného práva u navrhovateľa v r. 2/ a v tomto smere správne vyhodnotil i výpovede vypočutých účastníkov a svedkov. Na základe týchto skutočností navrhli napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Krajský súd ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, podľa § 212 ods. 1 O.s.p. preskúmal rozsudok okresného v napadnutom rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní a po preskúmaní ho bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 za použitia § 156 ods. 3 O.s.p.), podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil z nasledovných dôvodov :

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že okresný súd v prejednávanej veci zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na podklade vykonaného dokazovania dospel ku správnym skutkovým zisteniam a prejednávanej veci aj správne právne posúdil. Nakoľko i odôvodnenie písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku zodpovedá kritériám uvedeným v ust. § 157 ods. 2 O.s.p., odvolací

súd podľa § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje správnosť týchto dôvodov a v podstatných bodoch na ne odkazuje.

Odvolacie námietky navrhovateľov vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné.

Okresný súd správne vyhodnotil otázku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení zo strany navrhovateľky v rade 1/. Z vykonaného dokazovania je zrejme (čo nakoniec medzi účastníkmi nebolo ani sporné), že navrhovateľka v r. 1/ nebola v čase uzavretia darovacej zmluvy spoluvlastníčkou nehnuteľností zapísaných na LV XXX a LV XXXX k.ú. T., ktoré boli predmetom darovacej zmluvy. Na podklade týchto skutočností potom i podľa odvolacieho súdu sa na navrhovateľku v r. 1/ nevzťahuje dôvod relatívnej neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 40a v spojení s § 140 OZ, a preto u nej nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Odvolací súd v tomto smere už len dodáva, že žaloba navrhovateľov v r. 1/, 2/ bola postavená na tom skutkovom základe, že uzavretím darovacej zmluvy medzi R. R. (darcom) a odporcami v r. 1/, 2/ (obdarovanými) bolo porušené predkupné právo. Oprávnenými osobami z porušenia tohto práva sú iba ostatní spoluvlastníci, predkupné právo je osobné, neprechádza na dediča a nemožno ho ani previesť na inú osobu.

Pokiaľ ide o otázku naliehavého právneho záujmu navrhovateľa v r. 2/ na požadovanom určení neplatnosti darovacej zmluvy (v znení pripustenom na pojednávaní dňa 08.12.2012), odvolací súd zotrváva na názore vyslovenom v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zo dňa 12.06.2013, č.k. 6Co/49/2013-84 v tom smere, že spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, v zásade (vo všeobecnosti) má naliehavý právny záujem na určení relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Ako už odvolací súd v zrušujúcom uznesení uviedol, je potrebné pri obídenom spoluvlastníkovi skúmať ďalšie okolnosti, ktoré eventuálne bránia tomu, aby určovací žaloba bola spôsobilým procesným nástrojom ochrany práva.

Z doplneného dokazovania súdom prvého stupňa vyplýva, že navrhovateľ v r. 2/ sa dovoľoval relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy len návrhom vo veci samej, t.j. v čase, keď darca bol už viac ako jeden rok mŕtvy. Z podrobného výsluchu odporcov i svedkov C. U. a L. U. ďalej vyplýva, že navrhovateľ v r. 2/ (tiež navrhovateľka v r. 1/) nielenže vedel o zámere darcu R. R. darovať svoje spoluvlastnícke podiely v nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy uzavretej dňa 03.01.2011 (ktorej vklad bolo povolený správou katastra pod č. V 1/2011), ale s týmto zámerom darcu i súhlasili. I keď navrhovateľ v rade 2/ uvedené skutočnosti v konaní popieral, okresný súd i podľa názoru odvolacieho súdu správne vyhodnotil svedecké výpovede svedkov C. U. a L. U. v spojení s výpoveďami samotných odporcov v rade 1/, 2/. O správnosti vyhodnoteného dokazovania svedčí i skutočnosť, že darca R. R. už v roku 2009 daroval odporcom v r. 1/, 2/ svoje spoluvlastnícke podiely v pozemkoch zapísaných na LV XXX (teraz na LV XXXX) k.ú. E. (darovacia zmluva zo dňa 05.08.2009 spísaná do notárskej zápisnice N 150/2009, Nz 26418/2009, ktorej vklad bol povolený správou katastra pod č. V 375/2009- čl. 38 spisu), t.j. v čase, kedy navrhovateľ v r. 2/ bol spoluvlastníkom týchto pozemkov. V prejednávanej veci pritom nebolo zistené a sám navrhovateľ v r. 2/ to ani netvrdil, že by ako spoluvlastník namietal neplatnosť darovacej zmluvy zo dňa 05.08.2009 v zmysle ust. § 40a v spojení s § 140 OZ. Na základe uvedených skutočností možno zhodne s názorom prvostupňového súdu uzavrieť, že v prípade spoluvlastníkov R. R. a navrhovateľa v r. 2/ išlo o vzájomnú dohodu v tom smere, že zo strany navrhovateľa 2/ nebude v prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu spoluvlastníka R. R. na tretie osoby, jeho predkupné právo uplatňované. Pokiaľ navrhovateľa poukazovali na skutočnosť, že darovacia zmluva je neplatná aj z dôvodu, že nebola bezodplatná, pre daný spor uvedené tvrdenie je právne nevýznamné, nakoľko navrhovateľa sa dožadovali relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy z titulu porušenia predkupného práva navrhovateľa v r. 2/.

Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené závery a právne úvahy rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Odvolací súd o trovách tohto odvolacieho konania nerozhodoval, nakoľko okresný súd si v súlade s ust. § 151 ods. 3 O.s.p. vymienil rozhodnúť o trovách konania po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V súlade s ust. § 224 ods. 4 O.s.p. o trovách tohto odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.